

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií
PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil(a) student(ka): **Viktorie Mertová**

Název práce: **Jazyková politika v USA: debata o úředním jazyku**

Vedoucí práce (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

Jana Sehnálková

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Práce Viktorie Mertové se zabývá otázkou zavedení zákona, který by ustanovil angličtinu jako úřední jazyk USA. Autorka si klade otázku, proč se angličtina i přes mnohé snahy (zejména v osmdesátých letech 20. století) úřední řečí USA nikdy nestala. Cílem práce je “představit debaty o úředním jazyku, které v USA dosud proběhly, a nastínit důvody, proč k uzákonění úředního jazyka nikdy nedošlo” (s. 4). Autorka si klade následující dílčí otázky (s. 4):

- Proč USA nemají úřední jazyk a co přijetí takového opatření brání;
- Jakou roli hrálo téma úředního jazyka v proběhnuvších debatách o jazykové politice;
- Jaké by byly důsledky uzákonění úředního jazyka? Jednalo by se o symbolický krok, nebo by to mělo významné praktické dopady?

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

V úvodu práce Viktorie Mertová definuje základní pojmy a metodické ukotvení, kdy autorka pracuje s perspektivou jazykové politiky a politologie (asimilace vs. pluralismus), práce je také zasazena do kontextu debat o identitě. Pramenná základna postihuje hlavní směry diskusí o jazykové politice.

V první kapitole se autorka věnuje vývoji jazykové politiky v USA. Spojené státy označuje za stát s tolerantním přístupem k jazykové politice, neboť nikdy neuzákonily angličtinu jako úřední jazyk (s. 13). Kořeny tohoto tolerantního přístupu lze najít již v období budování Spojených států v 18. století, protože USA “nemohly dopustit odliv obyvatel ze svého rozmanitého území, ani si nemohly dovolit klást překážky nově přichozím” (s. 16). Autorka čtenáře dále provádí klíčovými momenty v americké historii, jejichž důsledkem bylo zostření diskuse o přijetí jisté formy restrikce na používání či výuku cizích jazyků kromě angličtiny. Debaty o angličtině jako úředním jazyku vyvrcholily v 80. letech jako součást tzv. kulturních válek.

K nejzásadnějšímu pohybu v otázce úředního jazyka došlo v polovině devadesátých let. V roce 1994 získali Republikáni většinu v Kongresu - této situace využili k prosazení některých svých cílů, včetně návrhu o uzákonění angličtiny jako oficiálního jazyka (s. 23). Návrh ale nakonec nezískal podporu v Senátu. V této části by možná bylo vhodné zmínit, proč se najednou téma jazykové politiky dostalo do popředí. Chtěli tím Republikáni získat politické body? V práci je také zmíněno, že i přes neúspěch na federální úrovni byla angličtina ustanovena jako úřední jazyk v několika státech. Co z toho, že např. ve státě Západní Virginia je angličtina úředním jazykem, vyplývá pro občany toho státu?

V druhé kapitole se autorka věnuje současné diskusi o jazykové politice. Autorka si všímá zejména demografických trendů, které předpovídají nárůst populace hispánského původu. To však neznamená, že na pozici angličtiny bude útočit španělština. Autorka přesvědčivě prokazuje, že zejména druhá a třetí generace přistěhovalců nemá s anglickým jazykem žádný zásadní problém.

Práce je dále věnována analýze jazykové politiky na úrovni jednotlivých států. Autorka si všímá, že zatímco některé státy úřední jazyk ukotvily ve svých ústavách, jiné státy přijaly pouze zákonná opatření. Část států otázku úředního jazyka vůbec neřeší (s. 31-32). Autorka také rozlišuje mezi státy s “angažovaným” a “lhostejným” postojem v prosazování jazykové politiky. Autorka také vyvrací předpoklad, že angličtina jako úřední jazyk je prosazována hlavně ve státech s vyšším počtem hispánských obyvatel.

V další části druhé kapitoly autorka analyzuje důvody pro podporu zavedení úředního jazyka. Jako jednu z hlavních příčin označuje otázku identity (s. 37): “... příčinou stojící za novodobým hnutím English-only je pocit nejistoty bělošské střední třídy.” Otázka jazyka je také často pouze nástrojem protipřístěhovaleckého populismu.

Autorka dále analyzuje argumenty pro a proti zavedení úředního jazyka. Argumenty pro zavedení rozděluje do tří skupin - 1/přítomnost cizích jazyků ohrožuje americkou protestantskou kulturu a identitu, 2/překlady do jiných jazyků představují zátěž pro americké daňové poplatníky, 3/ lidé s omezenou znalostí angličtiny jsou odsunuti na okraj společnosti. Tyto argumenty v následující části jeden po druhém zpochybňuje: autorka upozorňuje na to, že “oficiální uznání angličtiny by znamenalo oficiální marginalizaci těch, kteří anglicky nemluví” a právě zpolitizování problému by mohlo vést k fragmentaci národa, kdy by jazykové menšiny mohly požadovat specifickou ochranu (s. 44). Autorka také vyvrací argument, že znalost angličtiny je předpokladem pro sociální mobilitu, a to konkrétně prostřednictvím srovnání s Afroameričany, kteří i přes to, že hovoří pouze anglicky, dosahují velmi podobných studijních výsledků jako Hispánci (s. 45).

V poslední kapitole se pak Viktorie Mertová věnuje možným důsledkům, které by nastaly v případě schválení zákona o úředním jazyce. V tomto případě by záleželo, jestli by šlo o zákon symbolický či o zákon donucovací. Autorka následně analyzuje pět nejvýznamnějších legislativních návrhů, které byly v posledních desetiletích diskutovány. Většinu z nich vyhodnocuje jako zákony donucovací, tedy zákony, které by měly reálné důsledky pro obyvatele USA. Autorka si všímá faktu, že každý z návrhů obsahuje značně problematické formulace, které by mohly mít dalekosáhlé důsledky např. na fungování státní správy, udělování občanství apod. Viktorie Mertová ve své práci dochází k závěru, že diskuse o povýšení angličtiny na úřední jazyk vychází nejčastěji z debat o podobě americké identity (s. 66). Relativní nezájem Kongresu o tuto problematiku je způsoben mj. nepředvídatelností dopadů zákona o úředním jazyce a také jeho potenciálním rozparem s Ústavou.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Práce má logickou strukturu, je čtivá, autorka postupně rozvíjí své argumenty. Práce se opírá o širokou pramennou základnu, autorka nastudovala základní díla zabývající se otázkou amerického přístupu k jazykové politice (Huntington, Citrin, Crawford, Kaplan). Po formální stránce je práce bez problémů a splňuje nároky kladené na magisterské práce.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Ačkoliv téma oficiálního jazyka v poslední době americkou politikou nijak zvlášť nerezonuje, neznamená to, že by se nejednalo o zajímavé téma. Podle demografických projekcí se do budoucna výrazně rozroste populace Hispánců, zatímco běloši se kolem roku 2050 stanou v USA menšinou. Španělština může být tedy vnímána jako jazyk, který angličtině přímo konkuruje.

Autorka celou problematiku přehledně analyzuje a čtenáře postupně provádí argumenty pro a proti. Na všechny v úvodu stanovené výzkumné otázky odpovídá.

Lze ocenit především autorčinu snahu zasadit diskusi o úředním jazyku do současného kontextu. Autorka se např. zmiňuje o roli jazykové politiky v kontextu prezidentské kampaně 2016 - zejména s ohledem na výroky prezidentského kandidáta Donalda Trumpa se objevují náznaky, že by se otázka angličtiny jako úředního jazyka mohla opět stát politickým tématem, i když se, jak sama autorka upozorňuje, "jedná o marginální téma, z něhož v kampani nelze mnoho vytěžit" (s. 26).

Autorka přehledně shrnuje argumenty pro a proti zavedení úředního jazyka. Z její analýzy je zřejmé, že případné zavedení úředního jazyka by s největší pravděpodobností nijak nepomohlo těm, kteří angličtinu neovládají, naopak by způsobilo nemalé právní problémy s ohledem na garance rovnosti před zákonem, neboť takový zákon by diskriminoval uživatele dalších jazyků, což autorka analyzuje ve třetí kapitole. Autorka si všímá také rozporu zavedení úředního jazyka s americkou Ústavou.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Jak vysvětlujete fakt, že během osmdesátých let několik států schválilo zákony ustavující angličtinu jako oficiální jazyk? Proč se zrovna v těchto státech našla pro takové zákony podpora? A co to konkrétně znamená tamější obyvatele?

Na s. 31 píšete, že Nejvyšší soud státu Arizona potvrdil protiústavnost dodatku o úředním jazyce, i přesto však v roce 2006 Arizona přijala změnu Ústavy a zakotvila angličtinu jako úřední jazyk? Můžete to vysvětlit?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhově!):

Práce ve všech ohledech vyhovuje požadavkům kladeným na diplomové práce, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji výslednou známku **výborně**.

Datum: 13. června 2016

Podpis: Jana Sehnálková

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.